

ЦЕНА:

За Србију на годину	6 динара
на пола године	3 .
За стране земље на годину	9 .

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

ГРАЂАНСТВУ ГРАДА БЕОГРАДА

На основу решења одбора општине београдске од 3. овог месеца, АБр. 11.926 тач. 2 чл. 34, чл. 36 и 89 зак. о општинама суд је овај решио, да се на дан 21. овог месеца сазове збор грађана београдских за избор једног кмета правника и два кмета, који не морају бити правници.

Извршујући ово своје решење, на основу поменуте одлуке одборске, речених законских прописа и наређења главе IV-те под А. закона о општинама, суд београдске општине овим објављује да ће се држати

НА ДАН 21 ДЕЦЕМБРА 1903 ГОДИНЕ

ОПШТИНСКИ ЗБОР

у београдској општини ради избора

ЈЕДНОГ КМЕТА ПРАВНИКА И ДВА КМЕТА КОЈИ НЕ МОРАЈУ БИТИ ПРАВНИЦИ

Ко може бити изабран за кмета, прописано је у чл. 103 закона о општинама.

Пуноважно је решење општинског збора онда, ако је на њему учествовала најмање једна половина способних гласача, а одлука је општинског збора оно, зашта је гласала половина гласача и један више. А ако на збор не дође половина гласача или дође, али би гласови били подједнако подељени, онда се сматра да та ствар није решена и општински је суд дужан у року од десет дана сазвати други збор.

Збор ће се држати у згради општинског суда, Узун Миркова улица, број 1.

Збор се отвара у 8 часова пре подне, а бирачи могу долазити на збор од 8 часова пре подне па до 12 часова у подне и од 2 часа па до 5 часова по подне, у које ће време гласачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли, наредити, да се затвори двориште зграде општинског суда и да се не пуштају на гласање који после долазе.

У смислу чл. 181 зак. о општинама одбор београдске општине изабрао је: за председника гласачког одбора одборника г. Саву Константиновића, за чланове гласачког одбора грађане: г. г. Миленка Стефановића, Милана Јечменицу, Мијајла Илића трговце, и Мијајла Милићевића пензионера; а њима за заменике г. г. Михаила Јечменицу каф., Саву Христића трговца, Ђоку Марковића апотекара, и Витомира Симића трговца.

Извештавајући о овоме београдске грађане, суд београдске општине позива их, да на овај збор дођу и употребе своје грађанско право.

Од суда београдске општине 10 децембра 1903 године, АБр. 11.926.

Деловођа,

Марко Н. НоваковићПредседник
београдске општине,**Косиша 2. Глабинић**

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

РЕДОВНИ САСТАНАК

3. Децембра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главинић. Од одборника били г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Ђока А. Димитријевић, Д. Л. Симић, Ж. Бугарчић, Мих. Милићевић, Јов. С. Пектовић, Трајко Стојковић, Иван К. Трпковић, А. С. Јовановић, Сава Раденковић, Милош Х. Поповић, Милош С. Милошевић, В. Н. Вуловић, Др. М. М. Смиљанић, Мил. С. Мостић, Р. Драговић, С. Азријел, Др. Е. Михел, Др. М. Радовановић, Евг. М. Чоловић, Тодор Пејчић, Урош Благојевић, Милан Марковић, П. Т. Милић, Ђорђе Н. Петровић, Милорад Д. Гајић, Н. Стаменковић, Стеван Макејмовић, Н. Крстић, С. Ј. Константиновић, Др. Марко Т. Леко, Марко Петровић.

Деловој, Марко Н. Новаковић.

I

Прочитан је записник одлука седнице држане 29. пр. мес. и примљен без измена.

II

Председник моли протопрезвитера да узме заклетву од одборника и одборских заменика на одборничку дужност.

Пошто су одборници г. г. Јован Станковић, Сава Раденковић и Марко Леко, и Антоније Јовановић одборнички заменик положили заклетву, — одбор је примио к знању ово полагање заклетве.

III

По прочитању акта иследних власти АБр. 11956, 11934, 11946, 11909, 11832, 11910, 11908, 11663, 11665, 11676, 11679, којима се траже уверење о владању и имовном стању извесних лица, — одбор је изјавио:

Да су му непознати: Петар Косановић, писмоноша, Танасије Николић, литограф, Марија Чота, вешерка, Драга Живковић, собарица, Роза Сагоришек, штрикерка, Даринка Протић, оvd. Драгољуб Аврамовић, каф.; да су доброг владања и доброг имовног стања Бошко Јовановић, пиљар, Радивоје Ђорђевић, каф., Петар

Савић, новинар, Алфред М. Маца, Светозар Фојић, обућар, Стеван Ђорђевић, пенз. и Мита Савић, бакалин.

IV

По прочитању акта духовног суда епархије београдске АБр. 11080, којим се тражи уверење о владању извесних лица, — одбор је изјавио:

Да су му непознати: Коста Бојовић, кројач и Никола Маринковић, келнер.

V

По прочитању акта Управе града Београда АБр. 10753 и 11920, по молбама Алексе Костића обућара и Душана Капетановића, ћака, због поданства, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молиоцима може по молби учинити ако томе не стоје на путу никакве законске сметње.

VI

Председник износи одбору на мишљење молбу Димитрија Радосављевића, каф., СТБр. 4926, који тражи уверење о својини извесних имања у Београду, и породичном односу, — одбор је решио:

Да се ова молба одбаци, пошто је одбору непознат породични однос Димитрија Радосављевића, каф. а за уверења о својини непокретних имања одбор није надлежан.

VII

Председник износи одбору на мишљење молбу Обрада Батанчића, АБр. 11065, који моли да му се изда уверење о његовом занимању и имовном стању, — одбор је решио:

Да се ова молба одбаци, пошто је одбор ненадлежан за издавање оваквих уверења.

VIII

Председник износи одбору на решење молбу Алексе Ђорђевића дрв. трговца, АБр. 10777, који моли да му се уступи празан плац на старом гробљу испод телалница за смештај грађе, по 20 дин. месечно, пошто га је раније одбор одбио из разлога, што је тражио плац за смештај и продају дрва.

Одборник г. Соломон Азријел изјављује да је одбор решио већ једном, да се овај плац не издаје под кирију, па не би требало ни решавати поново по овој молби.

Председник објашњава, да је одбор решио да се не издаје овај плац за продају дрва, јер би се сметало саобраћају у малој улици која води гробљу.

Одборник Др. Мамојло Смиљанић противан је издавању под закуп општинских имања без јавне лицитације.

По довољном обавештењу одбор је са 20 противу 12 (против гласали: Тома Цинцар-Јанковић, Мих. Милићевић, Др. М. Смиљанић, Р. Драговић, С. Азријел, Др. М. Радовановић, Урош Благојевић, Милан Марковић, Милорад Гајић, Стеван Макејмовић, Н. Крстић, С. Ј. Константиновић), решио:

Да се овај општински плац испод телалница изда под закуп Алекси Ђорђевићу дрв. трговцу по цени, коју суд утврди с њим.

IX

По прочитању молбе Драгомира Здравковића, — АБр. 10884, одбор је решио:

Да се молиоцу из овогодишњих трошаринских прихода врати двеста четири дин. и 44 пара дин., колико је платио трошарине на стакло које је увезао, а затим извезао ван трошаринског реона.

ПОДЛИСТАК

ИСТОРИЈА СРЕМА

НАПИСАО

МИХ. Ј. МИЛАДИНОВИЋ

Овај је рад награђен са 400 дин., првом видовданском наградом Београдске Општине од 15. јуна 1899. год.)

(НАСТАВАК)

Ма да се готово сви модерни писци слажу са белешком Раваничаниновом, тј. да је прешло око 37.000 породица, ипак се јако разликују у броју душа колико је сачињавало тих 37.000 породица. Док Ил. Руварац према писму кардинала Коловића (од 1703. г.) и статистичару Вл. Јакшићу држи да је у ово време пресељено из српских земаља 70 до 80.000 душа,¹ који нам број изледа мали, дотле други мање критички писци узимљу да је у тих 37.000 породица било до 500.000 душа, који нам се број чини јако увећан. Ма да се због насиља турских српски народ у оно доба није нормално множио; и ма да породице при сеобама нису многобројне (као што на против неки писци место породица узимљу читаве задруге од преко 10 душа), ипак мислимо, да су тадашње српске породице, које су се селиле, имале просечно 4 душе,

¹ Ил. Руварац, Одломци о грофу Ђорђу Бранковићу, стр. 101.

те би, по нашем мишљењу, број пресељених Срба износио 120 до 150.000 душа.

И о начину ове „сеобе Срба“ постоје разна мишљења и теорије. Једни држе, да су се Срби доселили по уговору („per modum pacti“), тј. да је цар Леополд позвао Србе да се населе, и ови су се населили као савезници и са оружјем („cum armis“) дошавши не само да траже заштиту но и да продуже борбу за ослобођење Угарске и Србије од Турака. Други (реалистички критичари) држе, да су Срби дошли у Угарску као гости, тј. да су овамо пребегли од Турака.¹

У повељи од 6. априла 1690. г. Леополд цар немачки и краљ мађарски, обећао је српском народу војводину, засебну територију, која би сачињавала део земаља угарске круне. Ускоро Срби потраже народно-црквену аутономију, коју им је краљ Леополд санкционисао издавањем привилегије од 21. авг. 1690. год.²

¹ Иларион Руварац вели овако за сеобу: „Цар немачки и краљ угарски Леополд није никад позвао српског патријарха и народ српски, да се псели из својих земаља у земљу угарску и славоанску Срби су од год. 1691. — 1699. били у Угарској само гости и т.д. Одломци о грофу Ђ. Бранковићу, стр. 144.

² Руварац вели да је ове повеље цар и краљ Леополд издао Србима онда, кад је мислио да ће се српске земље које су биле под Турцима, ослободити и доћи под његову врховну власт. Тада су се у те земље имали вратити Срби који су са патријархом Арсенијем прешли привремено преко Саве и Дунава, да се спасу од Турака, и при повратку у своје земље Срби би под врховном царско-краљевском влашћу имали слободно право да бирају себи војводу („Vojvodae eligendi libertas“), као н. пр. Влашка и Молдавска, које су биле под Турском. Међу тим како се то није десило, како су те земље дошле исте године опет под турску власт а Срби пресељени остане стално у туђој, угарској земљи, то им се војвода и војводина у туђој земљи нису могле дати. (Одломци, стр. 154.)

Београд је само две године био у аустријским рукама. Год. 1690. поред других места у Србији заузму Турци и њега, али Угарску ипак не могаху више повратити.

У Турској се у неколико поправише прилике, кад дође за великог везира Мустафа Ђуприлић, брат Ахметов. Он реорганизова војску и финансиске изворе. Год. 1691. крене се он с војском од 130.000 људи, пређе Саву и уђе у Срем.

Аустријском војском, која је износила око 60.000 људи, управљао је Лудвик Баденски. Лудвик је хтео да нападне на Београд и у тој намери кренуо се пут Београда, али, видећи да неће моћи то извршити, пошто је његова војска износила једва половину од турске, почне се повлачити, при чем је турска војска наступала за његовом. Сукоб се деси код Сланкамена. Овде је турска војска била до ноге потучена (1691. г.). Велики везир Мустафа, осамнаест паша и 20.000 турске војске остаде на бојном пољу, а остало се разбеже према Београду.¹

У овом боју код Сланкамена у парској војсци борили су се храбро и Срби (око 10.000 људи) под вице-војводом Јованом Монастерлијом, што им је и цар Леополд признао.²

¹ Ђ. Стојановић, Срп. летописи, Гласник ЛП, 131. — J. v. Hammer, Geschichte des Osmanischen Reiches, III Band, стр. 848. — Т. Smičiklas, Dvjestogodišnjica oslob. Slavonije, стр. 159.

² И. Руварац, Стари Сланкамен, стр. 45.

X

По прочитању молбе Антонија Јовановића, месара, АБр. 11674, — одбор је решио :

Да се молиоцу из овогодишњих трошаринских прихода врати седамдесет осам динара и седамдесет шест пара динарских, колико је платио на увезени пасуљ, који је извезао затим ван трошаринског рејона.

Напомена. Када је решавано по овој ствар одборник г. Антоније Јовановић није присуствовао у седници.

XI

По прочитању молбе Петра Бојовића, АБр. 10040, да му се врати трошарина на вино, које је извезао ван рејона, — одбор је решио :

Да се ова молба одбаци пошто г. Бојовић није вино ни увезао, већ грожђа на које је платио трошарину по 2 динара од 100 кила као на грожђе намењено јелу а не прављењу вина, на које би се платило по 6 динара од 100 колограма.

XII

По прочитању молбе Карла Перола, АБр. 10651, — одбор је решио :

Да се молиоцу из овогодишњих трошаринских прихода врати сто тридесет седам динара и 75 пара, колико је платио трошарине на увезено пиво, које није могао продати, пошто се је покварило.

XIII

По прочитању молбе грађана улице војводеке, нишке и осталих АБр. 10957, — одбор је решио :

Да се грађанима улице војводеке, нишке и околних, на средокраћи ових улица подигне јавна чесма о њиховом трошку.

И ако је цар Леополд обећао Србима верску слободу ипак под утицајем његових саветника, језуита, Срби нису имали потпуну слободу вероисповести. Поменули смо како је Србима у Срему наметнут унијатски владика Рајић. Кад је овај умро 1684. г. тада је цар Леополд на његово место поставио Петра Љубибратића „ad Episcopatum Laënssem (Vlahensem) et Syrmiensem ad sanctum Nikolaum Orowo dietum.“¹ При досељавању Срба у Угарску помагао је бечком двору и поменути Љубибратић. Ослањајући се на језуите Љубибратић је игноровао патријарха Црнојевића и захтевао да га сви Срби у Славонији и Срему признају за црквеног старешину. Црнојевић се потужи у Бечу противу Љубибратића, ну овога цар Леополд, пре него би се овај спор распрвио, свечано потврди дипломом (од 1699. г.) за српског владика у Срему и доњој Славонији, призна му све повластице и права, која уживаху католичке владике, на његовој власти подвргне све верске зграде, све архимандрите, игумане, проте, свештенике и калуђере у Срему и доњој Славонији. Пошто му је овако црквена власт утврђена тек тада дворска канцеларија нареди грофу Старембергу, заповеднику доње Славоније да овај спор између унијатског владике и православног патријарха распрви. Међу тим и патријарх смисли како да доскочи лукавом унијатском владици. Он позове најугледније Србе на састанак у Каменском и ту

¹ Емил Пико, Срби у Угарској, стр. 99. (Joseph Fiedler, Beitr. zur Union d. Val. in Slav. u. Syrm., 8).

XIV

Председник извештава одбор, да је Безимено Друштво Трамваји града Београда понудило општину, да изашље једног свог стручњака у Белгију да се увери, да друштво употребљује нов материјал за нове електричне трамваје, и да ће трошкове око пута поднети само друштво; да је суд одредио општинског референта г. Андру Ристића, да овај посао сврши.

По саслушању тога одбор је примио к знању овај поступак суда с одобравањем.

XV

Председник извештава одбор, да је Државни Савет решењем својим од 18 пр. мес. Бр. 7668, одобрио решење министра унутр. дела од 23 акт. ов. г. ПБр. 23811, којим је поништено решење општинског одбора од 7. септембра 1901 год. и да је поменути решењима Министра Унутр. Дела и Државног Савета одржано у снази решење општинског одбора од 9 авг. 1894 год. АБр. 5055, по коме је општина дужна да плати г-ђи Јелисавети Чварковићки 19151.10 динара за ексерприсано земљиште и порушене зграде у улици Косанчићев венац бр 25.

По саслушању тога одбор је примио к знању ово решење Државног Савета.

(Свршиће се)

НЕКОЛИКО ОПШТИНСКИХ УСТАНОВА НА ЗАПАДУ

БЕЛЕШКЕ

ЈЕДНОГ ОПШТИНСКОГ ЛЕКАРА

(НАСТАВАК)

Разно

1

Код нас постоји нарочити занат мешења и продаје хлеба, у нарочитим радњама — хлебарницама. Код нас дакле

се одлучи да се Срби ни у чем не покоравају владици Љубибратићу. Дворској канцеларији није било пријатно ово противљење Срба и патријарха, али тада не предузе ништа против њих, ну остави то за доцније, када буду за то повољније прилике.¹

Победама од 1688. и 1691. године Аустрија се није много користила, јер су њене генијалне војсковође *Јевђеније Савојски* и *Лудвик Баденски* биле откомандоване на Рајну, те услед тога почну Турци опет да напредују. Год. 1695. опсели су Турци Варадин. Нарочито храброшћу Срба били су Турци нагнати да прекину опсаду. Том приликом отете су од Турака 22 лађе с храном и ратном спремом.

Због ових турских упада Јевђеније буде откомандован на исток. Одсудна битка између царске војске и Турака деси се 31. августа 1697. г. код *Сенте*. То је била најкрвавија битка у овом столећу. Тада изгубе на бојишту 20.000 Турака, а сем тога преко 10.000 Турака подавило се у Тиси.² У овом боју су се у царској војсци и Срби храбро борили.³

¹ Емил Пико (прев. Д-р. Ст. Павл.), Срби у Угарској, стр. 100.

² Joseph v. Hammer, Geschichte des Osm. Reiches, III. Band, стр. 901. — Histoire du Prince Eugène de Savoie, I, стр. 218. — Љ. Стојановић, Српски летописи, Гласник, књ. LIII, стр. 132.: „*ини мачем падоша а инн истописа са у Тиси, реки, јакоже дркни Фарахонтани кь мори, и тако се могло прећи по лудма преко Тисе, акн по мосту, и то чрдо очн челоквческе неће узрети* ит.д.

³ Кнез Јевђеније у својим писмима често помиње Србе за које вели да су му били најбољи војници и најпозданији браниоци задобивених места. — Кнез Карло

има нарочитих људи, што грађанству справљају хлеб. Њихове радње и њихов рад стоје под смотром полицијско-санитетске комисије, за то је искључена бојазан о нечистоћи хлеба, као и о заражљивости оболелих хлебара.

У нашем суседству Земуну и Новом Саду мешња хлеба је са свим слободна; купац хлеба не зна у каквим је здравственим околностима мешен хлеб, да ли је сам хлебар био здрав, да ли му најближа породица није боловала од какве заразне болести. Колико се зараза изнесе из хлебареве куће, колико се зараза пренесе са пијаце у најздравије породице? За то се у свима великим варошима, па и код нас, тачно зна ко сме да меси и продаје на роду хлеб.

У Бечу се меси хлеб од 3 величине а по цену од 8, 18 и 36 потура. Има га такође од тројаког брашна: белог, црног и мешаног. Према цени брашна хлебари сами јављају надзорној власти величину својих хлебова; у узајамној утакмици хлебари се сами утркују, ко ће више дати хлеба под истом ценом брашна. Ако хлебар обмане надзорну власт, те вади хлеб мањи, него ли што га је пријавио, власт га први пут кажњава са 200 круна, други пут са 1000 круна а трећи пут му се забрањује радња.

У нас надзорна власт не само да прегледа каквоћу брашна, чистоћу мешења и ваљаност печења, него врши преглед и на тежини хлеба. У нашој Општини постоји нарочити одбор за одређивање цене, па према њој и тежине хлебу. Сваких 15 дана мења се цена а с њом и тежина хлеба. Хлебари морају сваких 15 дана да мењају величину хлеба; час је мали хлеб 870 грама, час 910 гр. а час 1050 гр. тежак. Лако је увидети, да су хлебари у вечитој

Аустрија се није могла потпуно користити ни овом победом. Место да гони Турке и преко Саве и Дунава морала је због својих угрожених интереса на западу да пристане на преговоре за мир. Преговори се заврше 26. јануара 1699. год. у Карловцима. То је чувени *Карловачки мир*, који обори крајем XVII века турску царевину с негдашње њене величине. По том миру, који су уговарали посланици немачког цара, турске царевине, пољске краљевине и млетачке републике, утврђена је граница између Аустрије и Турске. Граница је ишла повученом линијом, која је у Срему полазила од Сланкамена па ишла право на село Мардик и даље на села Руму, Лаћарик, за тим на Рачу до Брода на Сави.¹ Та деона линија назвата је Марцелиновом линијом.² Према томе горњи Срем припаде Аустрији а доњи (тј. јужно од Марцелинове линије до Саве) остаде и даље, скоро још за 20 година под Турцима.

Год. 1700. посветио је патријарх Арсеније III. Данила Петровића за владикау црногорског. То је извршено у Сечују

Лотрингски овако вели за услуге које је чинио Монастерлија са својим Србима: „*Joannes Monasterly Vice Ductor Gentis Rascianae, non parcendo vitae sanguinisque profusioni, in omnibus cum Turcis habitis conflictibus utilia et maxime proficua generosa militariaque et heroica praestitit servitia.*“ Е. Пико, Срби у Уг., 98.

¹ „*Леополдъ цесарь учини миръ с Турци, и поставише велге Сремом одъ Сланкамена прако на село Мардик*“ итд., Љ. Стојановић, Срп. летописи, Гласник, LIII, 132. — И. Руварац, Стари Сланкамен, стр. 46.

² По официру Марцилију, који ју је повукао.

муци, да стално погоде прописну тежину, јер одбор не прописује тежину хлеба живога, већ печенога. Самим печењем губи хлеб од своје тежине; тако, ако се хоће печен хлеб од 1 кгр., мора се дати теста 150 гр. више. При печењу морају хлебари бити вештаци, остави ли само један минут дуже да се пече, него ли што треба, изгубио је тражену тежину; хлеб му је препечен и према томе и лакши. Осим тога хлеб што год је хладнији, у толико је и лакши; врућ хлеб губи од своје тежине после 6 сати лежања 10 гр., после 24 сата 20 грама. Из свега овога излази да је апсолутно немогуће хлебарима, да тачно удесе прописну тежину, и онда ето неприлика за саме хлебаре, а и незгода за комисију, која пре но што огласи хлеб за *јексичан*, и пре но што однесе целу фуруну у полицију а хлебара предложи, да се казни, ваља да има на уму све околности. под којима је хлеб мерен, да није препечен, хладан или пресушен (при ветровитом времену).

На нашем путу приметили смо, да се у Паризу друкчије мери хлеб, но у нас. Тамо месе хлеб у дугачким векнама, и на захтев купаца секу онолико, колико се тражи. Ми би могли нешто слично код нас да уведемо. Нека хлебари месе хлебовете, какве хоће величине, главно је, да рецимо, 900 или 950 грама мора стајати један грош, већ према одредби хлебног одбора. Свет се о величини и цени хлеба обавештава јасно-изложеним таблама у самим продавницама; свако се хлеб мери *и ако не досегне утврђену тежину, додаје се од другог, начетог хлеба*. Ваге би морале бити прецизне, и често контролисане, од нарочитих општ. контролора. На овај начин би се питање о јексичном хлебу скинуло с врата и хлебарима и комисији. Желели би, да

хлебни одбор поклони своју пажњу овом нашем предлогу.

2.

При калдрмисању бечких улица, приметили смо једну ситуацију, која може много користити калдрмијском одбору наше Општине. Наше главне улице калдрмисане су „коцкастом“ калдрмом, која у ствари није коцкаста, јер јој се може употребити *само једна страна* и то горња, која се теше у облику квадрата. Права коцкаста калдрма има, као што јој име — коцка — говори, шест лених истесаних страна, које се *све шест могу употребити*. У нас, кад се углача главна страна, камен се избацује из улица, или се њиме калдрмишу улице по крајевима вароши. При свакој промени калдрме у главним улицама, мора се доносити и нов камен. Међу тим смо у Бечу видели, да се *један исти камен пет пута обрће на истом свом месту*, те бечка калдрма служи *шест пута* дуже него ли наша. Колико се ту уштеди уцени самог камена, колико у одвозу старог и довозу новог, нећемо ни да говоримо, јер је ствар очигледна. Истина је, да ће камен са шест истесаних страна и стајати скупље, него ли са једном, али ће ипак све то бити сразмерно јефтиније, него ли већ побројани издаци. При претресању калдрме, милина је човеку гледати, како се камен брзо окреће под руком радника, и како се за неколико дана претресе цела дугачка улица.

Желели бисмо, да кад се дрво и асфалт због теренских прилика не може одомаћити у нас, да се бар *права коцкаста калдрма* уведе, и тиме да се почне уводити очигледна штедња у досадашњем београдском калдрмисању.

Подгоричанина, кога најзад и цар Јосиф I. потврди 1708. г.¹

Што је патријарх Црнојевић одбијао нартаје католичке и унијатске на православу веру, није било по вољи бечком двору. Црнојевића су сматрали за сумњиву личност и одреде му добро Даљ на Дунаву за столицу, да би могао на њ изблиза да мотри царски управник из Осека. Ипак је патријарх и даље устајао противу нартаја католичких, а ови (католици) су, поред осталог, говорили да Леополдове властице имају важност само за оне Србе, који су дошли у великој сеоби а не и за оне, који су пре тога становали у Угарској. Ну како при том није било уредних спискова, те се није ни знало које су породице досељене а које раније биле насељене, то је и овај изговор католички био само једна обмана.²

Патријарх Црнојевић умре 24. окт. 1706. год., а сакупљен сабор у Крушедолу 24. маја 1707. г. избере за митрополита (јер је име патријарха било везано за пећску столицу) *Исаију Баковића*, јенопољског владика, коме сада постаде резиденција Крушедол. Пошто су свршили избор митрополита Срби су се договарали о народним стварима. Будимска општина изнесе пред сабор своју споменицу од 15 тачака, којима је исказала све своје тражбине од царског двора. Да изнесемо неколико тачака из којих ћемо видети ондашње

3.

Посећујући на нашем путу свуда разна позоришта, приметили смо, да и најмања и највећа имају т. зв. *гвоздену завесу*, т. ј. имају поред обичне завесе од платна, која је у већини случајева дело најбољих сликара, још и тешку *завесу од ливеног гвожђа*, која се спушта у случају потребе — изненадног пожара, било на позорници, било у гледаоници. И тако се у случају несреће спасава не само једна половина позоришта, него и силан свет, ако се несрећа деси на самој представи, јер како редовно пожари избијају на позорници, гвоздена завеса кад се спусти, спасава од ужасног огња сву публику.

Ситницу ову помену смо у најбољој намери. Желимо, да се за време догодишњих позоришних ферија унесе гвоздена завеса и у наше позориште, јер ђаво никад не спава....

4.

Кад се у Лајпцигу од Августовог Трга пође поред поште цркви Св. Јована, види се на путу пред црквом полицијска станица, а баш уз њу наслоњена пространа дворана са великим и многим прозорима. Кроз прозоре виде се дугачки столови, на њима многе у штапове уметуте новине, а безброј посетилаца седи око столова и у највећој тишини чита. То је *јавна читаоница*, којој уредништва свију домаћих новина бесплатно шаљу по 1 примерак, и у коју је *приступи свакоме допуштен*. У дворани је забрањено пушити и гласно разговарати. Ово је општинска установа раденом и сиромашном свету и делује добро у два правца: пружа прилику радноме свету, да бесплатно чита све новине и тиме појачава интелигенцију масе, и друго одвраћа свет од кавана и пивница, дајући му прилике, да своје слободно време у читању проведе.

(Барањи) на сабору, коме је присуствовао и Стеван Пећанин, митрополит сремски.¹

Као што је патријарх Арсеније Црнојевић био у својим односима према цару исправан и веран, тако је исто мислио да има права да захтева да се и царева обећања изврше, те је то непрестано тражио. Пошто је његов покушај учињен 1694. г. остао безуспешан, год. 1703. пошље он бечком двору једну споменицу, у којој поред осталог захтеваше да се православни не називају више „шизматичима“ и да се Србима да оделито земљиште (Славонија, Срем, Бачка и Булски крај између Кереша и Мориша) да не би живели растуриени но да су груписани у овим областима. Од стране двора добило се само обећање, као и раније, па је на томе и остало.²

Цар Јосиф I. потврдио је (7. августа 1706. г.) Србима све Леополдове властице па и ова обећања ускоро буду забрављена.³

Унијатски владика славонско-сремски, Петар Љубибратић, умре 1704. г. Царски двор му одреди за наследника његова синовца Јанишу. Овога је требало у Пакрацу да инсталује загребачки католички владика, али патријарх дође пре тога у Пакрац и то вешто спречи, посветивши сам у Пакрацу за православног владика Софронија

¹ Гавр. Витковић, Споменици из будим. и пешт. архива, Гласник II од књ. III, 6.

² Емил Пико (прев. Д-р. Ст. Павл.), Срби у Угарској, 104.

³ Ibid.

¹ Ibid, стр. 106.

² Емил Пико, (прев. Д-р Ст. Павл.), Срби у Угар-

стање и расположење српског народа. Тачка 6. гласи: „Да у земљама царевине, свуда, где се находе Срби поред Немаца и Маџара, први могу слободно живети као и ови последњи, да могу имати своје магистрате (управу) као и они; да могу имати и држати своје цркве и свештенике, задржавајући божју службу и свој стари календар и да не светкују празнике два пут него само по свом старом календару.“ Тачка 12.: „Преузвишеном царском наредбом од год. 1694. казато нам је и обећано, да ће нам се дати Славонија и Срем, између Дунава и Саве до хрватске границе, Бачка и Булски крај између Кереша и Мориша. С тога сад захтевамо, да нам се то потврди и даде, да би се наш народ могао ту настанити.“ Тачка 13. гласи: „Да два саветника од нашег народа буду код царског двора, код угарске канцеларије, да могу подићи глас пред славним царским двором, за наш народ; да те саветнике бира главна скупштина српског народа,“ итд. Новом се митрополиту повери да преда цару споменицу и он је то извршио. Кад цар Јосиф I. захте од њега да му назначи два српска изасланика, који ће замењивати Срем и двојицу који ће замењивати Бачку на дијети, што ће се састати у Пожуну 1708. г., митрополит му пошље извештај и употреби ту прилику да га упозна са српским стварима, али од поменуте дијете не би никаква резултата.¹

Баковић умре 1708. г. а митрополитска столица оста за две године упражњена.

¹ Емил Пико, Срби у Угарској, стр. 111.

Нашем радном народу, који у погледу сиромаштва не стоји тако рђаво, као радници у Немачкој, препоручили би из свег срца отварање јавних читаоница, јер тек просвећена шира маса може стварно користити своје народу одакле је.

— Свршиће се —

ИЗ КОМУНАЛНО-СТАТИСТИЧКЕ ОБЛАСТИ

2

Али да се вратимо Будимпешти и њезином статистичком биро-у, који је у то доба, у почетку 1900. године, био у згради „редуте.“* Моју походу нешто је ускорила студија вице-директора тога биро-а о грађевинској кризи будимпештанској, а која је изишла у једном ондашњем листу. Др Густав Тиринг, писац, бројевима осветлио је постанак кризе, њезине размере и храбрио је грађевинаре, предузимаче и сопственике зграда закључком: да је криза у проласку и да ће за три године настати нормално стање у тим односима.

Те студије немам при руци, да бих могао zgodно изнети оно претерано, грозничаво подизање зграда у угарској престоници. Ну довољно је само напоменути, како се отишло у крајност у остваривању једнога иначе доброга начела и како није изостала ни одмазда за то.

Ваљало је из једне осредње вароши створити велику варош, престоницу, која би могла стати у ред са престоницама великих држава. И општина и држава и поједина друштва и племство и грађанство свију редова сложено су предузели тај посао. У тој заузетости држава је запу-

* У мају месецу ове (1903) године тек преселио се у централну зграду варошке куће.

Нов сабор држан у Крушедолу избере за с друге пак стране нађоше се опасани тако рећи непробојним зидом наоружаних српских крајишника, којима их оградеше бечки цареви за време њихових устанака и турских упада. И Мађари од тада место оружјем боре се на други начин да би се одржали последника Баковићу Софронију Подгоричанина, кога је патријарх Црнојевић посветио за владика у Пакрацу.¹

Год. 1711. Мађари после многих и узалудних устанака и бораба (од год. 1726. до 1711.) подлегаше напослетку аустријским царевима. Пошто су поменути (1711.) године уговорили мир са бечким царем у Сатмару, нађоше се Мађари у мучном положају. С једне стране беху окружени царском војском и усрећени свом вештином шпанско-аустријске државничке управе (деморалисаним чиновништвом и језуитима), жали у превласти, и у тој борби нису бирали средства противу свију немађарских народности а нарочито противу Срба.

По смрти митрополита Подгоричанина изабран је за митрополита Вићентије Поповић, будимски владика (1713. г.), који први од српских црквених поглавара учини Сремске Карловце својом резиденцијом. По споменицима из архива будимске српске општине види се да се митрополит Вићентије овако потписивао: „Викентије Божијоу милостию Архи-Епископу Србскіи и Митрополитъ Срѣмски.“²

¹ Ibid.

² Гавр. Витковић, Споменици из будимског и пештанског архива. Гласник, II одељ., књ. III, стр. 210.

стила подизање других градова. Да није force тајег у виду поплаве изнела Сегедин пред очи држави и круни самој, не би се доспело да се и једна варош у унутрашности крепко помогне у грађевинском погледу. Изложба, миленијум, све је то послужило искључиво подизању престонице, као што су са гледишта њезиних интереса навраћени и путеви саобраћаја, трговине и свакога промета земаљског на Будимпешту. Претеривање у томе погледу довело је до кризе, коју су најјаче осетили грађевинари и сопственици зграда, које су се или недовољно плаћале или оставале и празне.

Али ма колико да се жале жртве овако халапљиво извршенога препорођаја, Будимпешта се тиме несумњиво уздигла на ступањ праве велике вароши и достојанствене престонице, те се показало да је боље, што се влада на рачун целе земље и сувише бринула за престоницу, него да се о њој није никако бринула или јој још одмагала наметањем све новијих и несноснијих терета, које треба цела земља да сноси.

У 1875. и 1876. години, при путовању за Беч и враћању отуда, ја сам скоро презриво погледао на тада разрушену и разривену угарску престоницу, али већ сам је другим очима гледао 1891. године, када је она прва увела електричне трамваје; а оно неколико месеци чемерно и болнички пробављених у њој 1900. године, утврдили су у мени уверење: да је Будимпешта управо скочила у улогу велике светске вароши, која може да те привеже признањем, па и љубављу. Особито ако уз грандиозни промет, угодности и друге великоварошке прилике придође још и дивотан положај, какога има Бу-

димпешта, кроз чију средину тече широко Дунаво са кејовима, на обема обалама, па су му се с десне стране (будимске) наднела романтична брда, украшена импозантним краљевским двором (замком) и другим палатама, а лева (пештанска), равна страна, скоро му је претрпана монументалним грађевинама, великим „пазарима“, пијацама и улицама, по којим се гура и тиска непрекидан ланац посленога и беспосленог света.

Други бројеви не могу тако очито да покажу развитак Будимпеште и њезино прелажење из обичне вароши у велику, светску варош, као кретање у грађевинском погледу, те ћемо се одмах на томе и задржати.

Први општи и правилни попис извршен је у целој Угарској па и у Пешти у јануару 1870. године. Пешта је тек законом од 1873. г. здружена са Будимом (старим и новим), те је статистички биро радио до 1874. само за Пешту. У 1870. години било је дакле у Пешти 5259 зграда са 200.476 становника, што чини 38 становника на 1 кућу. У исто доба у овим великим варошима било је на једну зграду становника: Милано 42, Праг 43, Берлин 59, Беч 59, Турин 81. Чудновато је мало, што је најнасељенија варош на свету, Лондон, у то доба имао на кућу по 8 душа, што се објашњава тиме, што Лондон гради такозване куће за породицу. Тако и у Амстердаму долазило је у то доба 9 становника на једну зграду.

Грађанству града Београда

Пошто настаје зима, када ће неисправне инсталације водоводне замрзњава

Митрополит Вићентије тражио је од цара Карла VI. да призна српске повластице, па овај то и учини двема повељама од 1713. и 1715. год. Аустријски цареви одазивали су се српским жељама само привремено, и то кад су им Срби били потребни за рат с Турцима, а после је све ишло у заборав. Ну Карло VI., доследан аустријској лукавој политици, потврди исте године и закон, који је донела угарска дијета, а којим се обнови ранији закон (од 1687. г.) против некаатолика, т.ј. да ови (некаатолици) не могу бити власници земље у Хрватској и Славонији.¹

Цар Карло VI. (1711—1740.) који је дошао на владу после свога брата Јосифа, био је као и сви Хабзбурговци ревностан католик. Он је хтео тада оснаженој Аустрији да придобије још нових земаља. Да ову намеру изврши, беше му zgodна прилика кад Турци нарушише погодбе карловачког мира, те се и он умеша у рат противу Турске.

Султан Ахмет III. охрабрен својом победом над руским царем Петром Великим, ма да се том победом није користио, нареди својим јаничарима те освоје Мореју, која по карловачком уговору припадала Млечићима. На ове је султан из раније био киван, што су пристајали уз друге хришћанске државе, држећи се према Турској у „оружаној неутралности.“²

¹ Е. Пико, прев. Др. Ст. Павл., Срби у Угарској, 117.

² Jos. v. Hamer, Geschichte des Osman. Reiches, IV Band, стр. 124.

Карло VI. ступи одмах са Млечићима у савез, јер су Турци, поред рушења карловачког уговора, на две године пре тога упадали и у Срем. Цар Карло скупи војску од 140.000 људи, а заповедништво над њом повери прослављеном кнезу Јевђевићу. Овај одржи 13. авг. 1716. г. сјајну победу код Варадина, па ова победа буде одсудна у овом ратовању, у ком су учествовали и Срби.¹

Храбри српски подвојвода Јован Монастерлија умро је још 1707. год. Место њега не хтеде цар да постави другог, који би био као Монастерлија над свима Србима но постави само над Србима из Славоније и Срема за војног старешину („colonellus slavonicae nationalis militiae“) Мојсија Рањковића, потомка старе српске породице из Старог Влаха (т.ј. југозападних српских крајева), одакле је у великој сеоби Срба прешао са својом браћом у Срем. Он је станао у Шаренграду, где се и данас налазе развалине, за које неки мисле да су од његове куће.²

¹ О учествовању Срба и Хрвата у овим бојевима опширно се налази у појед. делима, као: „Die freiwillige Theilnahme der Serben und Kroaten an den vier letzten österreichisch-türkischen Kriegen,“ за тим у делу: „Militärische Korrespondenz des Prinzen Eugen von Savoyen. Aus österreichischen Original-Quellen, (на франц. Histoire militaire du Prince Eugène de Savoie) и другим делима. — Bartenstein вели да су аустријски генерали на најопаснија места свагда Србе слали (нарочито у доцнијем рату од 1737. г.) и да им је лакше било жртвовати стотину Срба него ли једног Немца, Мађара или Валонца („Man trägt weniger Bedenken, deren (т.ј. Serben) hundert lieber, als einen Deutschen, Ungarn oder Wallonen der Feindesgefahr auszusetzen“), в. Гласник, XXXVIII, 203.

² Е. Пико, прев. Др. Ст. Павл., Срби у Уг., 117., по Стојачковићевим „Чертама живота народа србског“ (стр.

вати, и тиме доносити штете и општини и онима чије су инсталације, то управа водовода, у интересу грађанства и у интересу општине, скреће пажњу грађанству на следеће:

Свака инсталација водоводна у кући мора имати зимску славину, којом ће се руковати зими при точењу воде. Ова славина налази се у непосредној близини чесме, и то или у земљи са кључем којим се рукује при точењу воде или у јами на видном месту, опет у близини чесме. Овом се славина постиже то, да у стубу од чесме за точење воде не остане после точења воде, која би се могла смрзнути. Да би се приморао сваки онај, који воду са чесме узима, да зими рукује само овом зимском славинам, треба точећу славину са чесме зими скинути и у место ње парче криве цев метути. Осигуравање чесме од замрзњавања може се постићи и овако: око чесме направити дрвени стуб пошири, у њега метути какав изолишући материјал, као коњско ђубре, пепео, или струго-тине од дрва итд.

Ако се коме због непажње, замрзне вода у чесми, никако не сме врућом водом или ватром чесму кравити, јер ће цев, у којој је смрзнута вода, у том случају прснути.

Да не би стакло на водомеру од мрза прело, који случај може велике штете допринети ономе, коме је водомер у подруму, то се препоручује грађанству, да на ово велику пажњу обрати. Ако је водомер у подруму, онда треба прозоре од истог увек зими добро уоплити сламом, коњским ђубретом, или крпама; и ако је водомер у јами („шахту“) онда у исти метути преко водомера чисте сламе и капак од јаме одржавати у исправном стању.

У пролеће 1717. г. кнез Јевђеније сакупивши своју војску у Футогу, смисли да удари на Београд. Најзад му испаде за руком да пређе Саву и да опседне град. 16. августа приметне се жесток бој у ком буде потучен велики везир, који притече граду у помоћ, те се сутра дан и град преда.

Кад су Турци изгубили Београд нису се могли одржати ни у осталим градовима у Србији. Они без боја оставе Шабац, Рам, Голубац и друге градове, које аустријска војска заузе. Због тога се Турци мораше склонити на мир, који би закључен близу *Пожаревца*, 21. јула 1718. год. По том миру Аустрија доби и *доњи део Срема*, за тим Банат и део Румуније, на поред тога и северни део Србије и Босне.¹

По смрти митрополита Вићентија држан је (по реду шести) народни сабор у Карловцима, који избере за митрополита *Мојсија Петровића* (1726. г.). Из споменика видимо да је на овом сабору било посланика: „от Будима, па от Баната, Србије, Сигетске Краине, Шлавоније, Костаинице, от посавске, арадске и полунавске краине, от Потисја, бачке стране и Сечџа“ и најзад

46.). Међу тим Клаић вели да су ове развалине од града, који је био мачванског бана Ивана Моравића. О постанку Шаренграда у вези с тумачењем његова имена има код Клаића лепа народна прича, в. Клаић-а *Opis zemalja*, I. 167.

¹ Пожаревачки је мир био за Аустрију најславнији и најкориснији од свију које је она икада с Турском уговорила. В. опширније код Ј. в. Hammer-а, *Geschichte d. Osm. Reiches*, IV. Band, стр. 166. (II издање).

Врло се често дешава да грађанство при плаћању воде мора да плати и више утрошену воду, којом приликом долази у сукоб са Управом водовода напомињући, да му је била зимска славина покварена и да то није њихова кривица. Овакав одговор ништа не помаже. Јер пошто је сваки сопственик куће у исто време и сопственик инсталације водоводне у својој кући, то је он одговоран, ако се на њој што год поквари и вода оде у земљу безкорисно. Ову воду, која је *кроз водомер* *ишла* и у земљу отишла, *мора сопственик платити*. Да овога не би било, Управа упозорава грађанство највише на зимску славину код чесме, јер у највише случајева вишак у потрошњи воде долази од неисправности те зимске славине. Управа водовода преко свог контролора врши, при читању водомера, и преглед инсталације у 3 месеца једанпут и одмах извештава сопственика куће, ако нађе што год неисправно; али сопственик куће дужан је и сам ову контролу вршити у том међувремену. Нека сваки после точења воде точећу зимску славину добро затвори и на исту наслони ухо и ослуша, па ако чује какво зујање, онда је сигурно зимска славина покварена и на њу вода у земљу отиче. У таквом случају мора сопственик куће одмах звати овлашћеног инсталатора водовода да славину оправи или да је замени.

У овом или сваком другом случају сопственик може се прво обратити Управи водовода, у свако доба, која ће га, преко свога дежурног органа, за овакве ствари, известити шта треба да чини.

Из Управе Водовода 15 Децембра 1903 год. ВБр. 3748.

„от Срема равнога.“¹ Митрополит Мојсије премести своју столицу из Сремских Карловаца у Београд.

И Мојсије, који спада међу најбоље српске митрополите, доби од цара Карла потврду српских привилегија у „заштитној заповести“ (*mandatum protectorium*), али ово Србима није могло ништа помоћи од самовоље мађарског племства. После смрти Мојсијеве настала растројство у српској црквеној управи, и то због сплеткаша владика: арадског Вићентија Јовановића и вршачког Максима Несторовића. Они су самовољно сазивали мање, обласне саборе и радили на томе да буду две српске митрополије: једна у Београду а друга у Карловцима. Међу тим Србима то није било по вољи, јер би се тиме прекинула веза и духовно јединство нашега народа с јужне и северне стране Саве и Дунава.² Нови митрополит Вићентије Јовановић поводио се за аустријском влашћу и ни у чем није допринео да се поправи стање српског народа.

Стање Срба настањених у војничкој крајини и ако није било повољно ипак је било доста заштићено по уредбама војничке крајине, која је у неколико одговарала српској јуначкој природи; али остали Срби

¹ Из Срема су били на сабору: „Владика Никанор Мелентијевић, живио у Крушедолу и зидео капелу Св. Анђелија; Архимандрит Кириј Теодор, протопопа Иоанн иришки, кнез Петар Градињ иришки, протопоп дмитровачки са два свештеници, протопоп шидски, пештински, вуковарски,“ и други (в. Гаврила Витковића *Споменике из будимског и пештанског архива*, Гласник, II одељ., књ. III, стр. 279—285.).

² Г. Витковић, *Критички поглед на прошлост Срба у Угарској*, Гласник, XXXIX, стр. 118.

К О Н К У Р С

Општини београдској потребан је **инжињер-помоћник управника водовода.**

Плата је за ово звање до 4000 динара на годину.

Конкуренти треба да буду дипломирани грађевински инжињери и да имају најмање две године праксе по положеном инжињерском испиту.

Уз пријаве да поднесу документа о својој како теоријској тако и практичној спреми.

Пријаве се имају поднети суду овоме до 31-ог овог месеца закључно.

Од суда београдске општине 10 децембра 1903 године, АБр. 12129, Београд.

С Т Е Ч А Ј

Општини београдској потребна је једна кућа за смештај **дечијег забавишта** на Теразијама. Иста треба да је на средокраћу Теразијског и Варошког краја.

Ко би хтео дати општини под закуп такву кућу нека се обрати општинском суду до 1 јануара 1904 год.

ван војничке крајине, који су били у појединим жупанијама, законом од 1721. год. дођоше у положај слугу, чији господари беху према њима све немилостивији и све више потраживаху од њих. За то и поред тобожњег „*mandatum protectorium*-а“ (од 1735. г.) дође до тога да у Бачкој и Банату букне устанак, на челу кога беше Пера Сегединац. Ну устанак буде угушен а устаници свирепо кажњени.¹ Није било боље стање Срба ни у северној Србији, која по пожаревачком миру припаде Аустрији и доби нарочиту управу, „администрацију.“ Аустрија је овим делом Србије владала више од 20 година, али њена влада није имала успеха.²

У рату између Аустрије и Турске (1737—1739. год.) аустријска војска буде потучена код Гроцке и по *Београдском миру* од 1739. год. границом између Аустрије и Турске поста Сава и Дунав.³

¹ Емил Пико, прев. Др. Стев. Павловић, Срби у Угарској, стр. 121.

² Неуспеху аустријске владе у Србији били су ови узроци: рђав избор чиновништва које је у Србији поставила, за тим њена црквена политика која је на штету православља помагала католици и језуите и најзад као најглавнији узрок била је њена финансијско-привредна политика која је јако притискивала материјално исцрпни српски народ, јер га је експлоатисала не само аустријска држава но и њено грабљиво чиновништво за свој рачун. Отуда се тада у Србији жалело за турском владом и до 1735. год. половина становништва одселила се из северне (аустријске) Србије у јужну која је била под Турском. (Др. Драг. М. Павловић, *Финансије и привреда за време аустријске владавине у Србији* (од 1718—1739.), по грађи из бечких архива, Глас, LXIV, стр. 69.).

³ Описивање новијих догађаја историје Срема наста-виће се у другој свесци.

ГЛАВНА УПРАВА ОПШТИНСКЕ ТРОШАРИНЕ

ИЗВОД

СТАТИСТИКЕ ЗА МЕСЕЦ НОВЕМБАР 1903 ГОД. УПОРЕДНО СА МЕСЕЦОМ НОВЕМБРОМ 1902 ГОД.

ТЕК. БРОЈ.	Р О Б А	МЕРА	ЗА ГОДИНУ 1902.				ЗА ГОДИНУ 1903.				ВИШЕ		МАЊЕ			
			ТЕЖИНА	ТАРСА од %		СКУПА ПРИХОД		ТЕЖИНА	ТАРСА од %		СКУПА ПРИХОД					
			СВЕГА	ДИН.	ПР.	ДИНАРА	ПР.	СВЕГА	ДИН.	ПР.	ДИНАРА	ПР.	ДИНАРА	ПР.		
1	Грожђе за јело	Клгр.	9325	2		186	50		15905	2	318	10	131	60		
2	Грожђе за вино	"		6					113108	6	6786	84	6786	48		
3	Воће без разлике	"	131912	2		2638	24		149125	2	2982	50	344	26		
4	Зелен, без разлике	"	781503	2		15630	06		674133	2	13482	66			2147	40
5	Лук и кромпир	"	243514	1		2435	14		329405	1	3294	05	858	91		
6	Бостан	"	100	50			50									50
7	Сено	кола	845	50		422	50		609	50	304	50			118	
8	Грис и гершл	Клгр.	5430	3		162	90		3050	3	91	50			71	40
9	Дрво за гориво	К.м.	15212	30		4563	60		23108	30	6932	40	2368	80		
10	Грађа: летве, даске	"	2088	50		1044	—		1237	50	618	50			425	50
11	Грађевински материјал	Клгр.	7650	12	50	956	25		2192	12	274	50			682	25
12	Свиње преко 15 клгр.	"	43748	8		3499	84		32142	8	2571	36			928	48
13	Прасад до 15 клгр.	Комад	991	1		991	—		753	1	753				238	
14	Јагњад и овце	"	35	1		35	—		69	1	69		34			
15	Зечева	"	532	50		266	—		477	50	238	50			27	50
16	Дивљач	"	20	5		100	—								100	—
17	Живина перната ситна	"	35332	10		3533	20		40499	10	4049	90	516	70		
18	" " крупна	"	7369	20		1473	80		8674	20	1734	80	261			
19	Риба свежа	Клгр.	15998	5		799	90		13482	5	674	10			125	80
20	Сардине у бурад	"	12262	5		613	10		8388	5	419	40			193	70
21	Месо, сланина сирова	"	3037	10		303	70		1618	10	161	80			141	90
22	Месо сланина осушена	"	5169	20		1033	80		4242	20	848	40			185	40
23	Млеко	"	175643	5		8782	15		207963	5	10398	15	1616			
24	Јаја	"	11301	5		565	05		15300	5	765		199	95		
25	Брашненице	"	131	4		5	24		1194	4	47	76	42	52		
26	Бисквит	"	185 ⁵	10		18	55		471	10	47	10	28	55		
27	Све израде од шећера	"	5174	10		517	40		6701	10	670	10	152	70		
28	Конзерве од меса и риба	"	1944	20		388	80		1697	20	339	40			49	40
29	Сардине у кутијама	"	4231	5		211	55		8452	5	422	60	211	05		
30	Сир стран	"	369	20		73	80		747	20	149	40	75	60		
31	Кајмак	"	8536	5		426	80		7875	5	393	75			33	05
32	Масло (бутер)	"	1840	10		184	—		2311	10	231	10	47	10		
33	Вино обично	литар	154069	8		12325	52		185949	8	14875	92	2550	40		
34	" фино	"	202	25		50	50		70	25	17	50			33	
35	Ракија до 10 гради	"	81485	10		8148	50		80359	10	8035	90			112	60
36	" до 15 гради	"	5365	12		643	80		5597	12	671	64	27	84		
37	" преко 15 гради	"	19856	25		4964	—		14708	25	3677				1287	
38	Ликери, коњак	"	1098	20		219	60		2816	20	563	20	343	60		
39	Пиво	"	135184 ⁵	10		13518	45		156685	10	15668	50	2150	05		
40	Сирће	"	308	3		9	24		141	3	4	23			5	01
41	Есенција за пиће	литар	50	25		12	50		75	25	18	75	6	25		
42	Минералне воде	"	12440	5		622	—		13000	5	650		28			
43	Камени угаљ	ваг.	239	6		1434	—		486 ⁴¹⁰⁰	6	2918	46	1484	46		
44	Мрамор у 1/2 израђен	Клгр.	15516	50		77	58								77	58
45	Мрамор углађен	"	8076	3		242	28		10974	3	329	22	86	94		
46	Трегери гвоздени	"							14864	50	743	20	743	20		
47	Стакло за прозоре	"	62566	2		1251	32		94085	2	1881	70	630	38		
48	Јужно воће	"	28376	5		1418	80		46537	5	2326	85	908	05		
49	Бадем, суво грожђе, кестени	"	30962	3		928	86		19684	3	590	52			338	34
50	Зачинци прости	"	8572	8		685	76		10344	8	827	52	141	76		
51	" бољи	"	69	50		34	50		311	50	155	50	121			
52	" најбољи	"							10	100	10		10			
53	Кафа	"	62520	2	50	1563	02		46052	2	1151	30			411	72
54	Цигура	"	8480	5		424	—		5409	5	270	45			153	55
55	Чоколада	"	375	10		37	50		769	10	76	90	39	40		
56	Шећер	"	444466	50		2222	33		387568	50	1937	84			284	49
57	Пиринач	"	149470	1		1494	70		112100	1	1121				373	70
58	Креч и цемент	"	220220	25		550	55		242140	25	605	35	54	80		
59	Зејтин за јело	"	113182	2		2263	64		98384	2	1967	68			295	96
60	Маст за јело	"	729	30		218	70		689	30	206	70			12	
61	Свеће стеарин	"	8282	2		165	64		19382	2	387	64	222			
62	Сода за пиће	сифона	5394	05		269	70		6608	05	330	40	60	70		
За пренос						107659	36				122090	17	23284	05	8853	23

ТЕК. БРОЈ.	Р О Б А	МЕРА	ЗА ГОДИНУ 1902.				ЗА ГОДИНУ 1903.				ВИШЕ		МАЊЕ			
			ТЕЖИНА	ТАКСА од 0/0		СКУПА ПРИХОД		ТЕЖИНА	ТАКСА од 0/0		СКУПА ПРИХОД					
			СВЕГА	ДИН.	ПР.	ДИНАРА	ПР.	СВЕГА	ДИН.	ПР.	ДИНАРА	ПР.	ДИНАРА	ПР.		
	Пренето					107659	36				122090	17	23284	05	8853	23
63	Кола дрвен. материјала	Комад	22	1		22			51	1	51		29			
64	Кола до 1 тоне		37050	20		7410			41084	20	8216	80	806	80		
65	Од товарног коња		800	10		80			600	10	60				20	—
66	Карте слобод. улаз		35	2		70			27	2	54				16	—
67	Пријаве								1156	05	57	80	57	80		
68	Лежарина					781	46				747	09			34	37
69	Пломба					20	10								20	10
70	Мерина					1351	80				913	10			438	70
71	Пијачарина					68	60				56	55			12	05
72	Разни приходи					581	17								581	17
73	Дозволе за продају млека					270	—				256				14	
	Свега					118314	49				132502	52	24177	65	9989	62
	Приход у месецу Новембру 1902										118314	49	9989	62		
	Вишак у месецу Новембру 1903										14188	03	14188	03		

К.М. 5632

1 децембра 1903 године, Београд

Из Управе општинске трошарине

ОПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА

СТАЊЕ НА ДАН 30. НОВЕМБРА 1903 ГОД.

СТР.	РАЧУН	ОБРТ у НОВЕМБРУ		од 1. ЈАН. до 30. НОВЕМБРА		СТАЊЕ 30. НОВЕМБРА							
44	Благајница	214371	72	212486	71	2308225	23	2203738	51	104486	72		
2	Привремени издатци			270	—	57664	91	15235	28	42429	63		
3	Вредећи хартија					70500	—	200	—	70300	—		
5	Црква дорћолска					57837	21	57837	21				
6	Канализација					75470	38	75470	38				
7	Кеја					88961	61	88961	61				
8	Водовода					2855052	82			2855052	82		
9	Покретности					214587	12			214587	12		
10	Непокретности					6750793	52			6750793	52		
4	Управе Фондова за фондове	28700	—			147748	15			147748	15		
11	Остава код Народне Банке					8050000	—	6400000	—	1650000	—		
23	Пријема					6400000	—	8050000	—			1650000	
12	Дужника калдрме			85	97	51205	73	10966	93	40238	80		
13	Дужника	670	15	115	12	272141	31	9524	46	262616	85		
17	Фондова разних			10200	—			304669	05			304669	
16	Фонда гробљанског					2218	01	246710	79			244492	
22	Кауција							1117	—			1117	
19	Текући Упр. Фондова у злату	1943	15	4582	—	15392	55	160380	05			144987	
15	Текући Упр. Фондова у сребру			8483	70	16500	20	16500	20				
43	Управа Фондова за зајмове злато					2056	40	200000	—			197943	
20	" " " " сребро					2301	20	96694	90			94393	
18	Текући Народне Банке у сребру	25000	—			26098	—	1651098	—			1626000	
14	" Кланичног друштва у сребру					4808	30	4808	30				
21	Повериоца					7169	01	30018	29			22849	
24	Главница	13536	79	46113	30	347919	17	8222941	98			7875022	
49	Буџета општинског Приход	37	80	108644	66	6660	23	1023672	04			1017011	
50	" " " " Расход	108631	05	228	01	1274667	04	2956	32	1271710	72		
41	" Новог гробља	2608	45	5714	—	23400	97	53804	12			30403	
51	" Трошаринског	94752	75	102109	46	604073	50	1078012	29			473938	
42	Кредита ван буџета	8781	07			356744	12	84878	98	271865	14		
		499032	93	499032	93	30090196	69	30090196	69	13682829	47	13681829	47

У Београду 12. Децембра 1903 год.

Главни Књиговођ,
Милица Јовановић с. р.

Главни Благајник,
Сп. К. Шуменковић с. р.

Председник
Београдске општине
Коста Д. Главинић с. р.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА